

УДК 338.43+34

Олена Поліщук, кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін
Уманського національного університету садівництва

МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ У ВИЩИХ АГРАРНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

У статті конкретизовано модель формування правової компетентності майбутнього менеджера аграрної галузі в умовах університетської освіти. Обґрунтовано структуру правової компетентності і функціональні зв'язки елементів цієї структури, які є основою підготовки сучасного фахівця, розвитку його правової компетентності і її склад. Це дозволить випускнику юридично обґрунтовано ухвалювати різні рішення в процесі професійної діяльності, що дасть змогу формувати правову компетентність у студентів в аграрному ВНЗ, навички саморегуляції його діяльності як фахівця, максимально розвинути установки, які створюють домінуючу правову спрямованість особистості, надають юридично обґрунтований сенс всій його професійній діяльності.

Ключові слова: педагогічні детермінанти, модель формування правової компетентності, студенти вищих аграрних закладів, фахівець.

Рис. 1. Літ. 8.

Елена Полищук, кандидат педагогических наук,
старший преподаватель кафедры социально-гуманитарных и правовых дисциплин
Уманского национального университета садоводства

МОДЕЛЬ ФОРМИРОВАНИЯ ПРАВОВОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ МЕНЕДЖЕРОВ В ВЫСШИХ АГРАРНЫХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ

В статье конкретизированы модель формирования правовой компетентности будущего менеджера аграрной отрасли в условиях университетского образования. Обоснованно структуру правовой компетентности и функциональные связи элементов этой структуры, которые являются основой подготовки современного специалиста, развития его правовой компетентности и ее состав. Это позволит выпускнику юридически обоснованно принимать различные решения в процессе профессиональной деятельности, что позволит формировать правовую компетентность студентов в аграрном вузе, навыки саморегуляции его деятельности как специалиста, максимально развить установки, которые создают доминирующую правовую направленность личности, предоставляют юридически обоснованный смысл всей его профессиональной деятельности.

Ключевые слова: педагогические детерминанты, модель формирования правовой компетентности, студенты высших аграрных заведений, специалист.

Olena Polishchuk, Ph.D.(Pedagogy), Senior Lecturer of the Social,
Humanitarian and Legal Disciplines Department
Uman National University of Horticulture

THE MODEL OF FORMATION OF LEGAL COMPETENCE OF FUTURE MANAGERS IN HIGHER AGRICULTURAL EDUCATIONAL INSTITUTIONS

The article deals with the model of legal competence of the future manager of the agricultural sector in the terms of the university education. The article presents the rationalization of the structure of competence and the functional relations of elements of the structure, that are the basis of the modern professional training, the development of one's legal competence and its composition. This equates to the legally relevant decision that are made in the process of professional activities, resulting in the legal competence formation of students in the agricultural universities, the formation of the skills of self-regulation of one's activity as a specialist, an affirmation development of the dominating legal personality orientation, providing the legally relevant significance of one's professional activities.

Keywords: the pedagogical determinants, a model of legal competence, students of higher agricultural institutions, a specialist.

Актуальність проблеми. Узагальнюючи сучасні наукові дослідження та аналізуючи результати констатувального експерименту, розроблено модель формування правової компетентності майбутніх менеджерів зовнішньоекономічної діяльності у вищих аграрних навчальних закладах як системну сукупність упорядкованої множини взаємопов'язаних і

МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ У ВИЩИХ АГРАРНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

взаємозумовлених цілісних елементів, поєднаних спільною метою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У роботі А. Новікова і Д. Новікова “Методологія наукового дослідження” дано таке загальне визначення моделі: “Модель – це образ деякої системи” [3, 196]. Модель може імітувати структуру і функціонування різних сторін об’єкта вивчення, призводить до висновків і рішень щодо їх зміни; виступати як засіб коментування певних відомостей про досліджуваний об’єкт.

При побудові моделі формування правової компетентності майбутніх менеджерів зовнішньоекономічної діяльності аграрної сфери виходили із загальноприйнятого в педагогічній і філософській науці уявлення про модель як систему, що включає в себе мету, зміст, способи і засоби, а також результат освітнього процесу.

У науковій літературі є ряд теоретичних розробок побудови процесів формування правової компетентності фахівців різного профілю у період їх навчання у ВНЗ, а також побудови моделі відповідних процесів. Наведемо короткий опис цих досліджень.

У дослідженні Е. Полякової представлена модель формування правової компетентності студентів технічного ВНЗ, яка включає такі компоненти: функціонально-цільовий (сукупність цілей і завдань практико-орієнтованої правової підготовки фахівця з урахуванням специфіки його професійної діяльності); змістовно-методичний (комплекс проблемно-змістовних аспектів правової підготовки спеціаліста та методичного апарату її реалізації); діяльнісно-технологічний (здійснення послідовності пропедевтичного, практиологічного, акмеологічного етапів формування правової компетентності); організаційно-педагогічний (комплекс педагогічних умов, що забезпечують ефективність формування правової компетентності); критеріально-оцінний (цілісність мотиваційного, когнітивного, конативного критеріїв, що дозволяють визначити рівень сформованості правової компетентності) [6].

Особливої уваги заслуговує той факт, що формування правової компетентності студентів у представленій автором моделі здійснюється за найважливішими параметрами саморозвитку: потреби – здібності – свідомість. Мета формування правової компетентності – сформувати навички саморегуляції професійної діяльності, максимально розвинути установки, які створюють домінуючу правову спрямованість особистості, що надають юридично обґрунтованого сенсу професійній діяльності. Важлива роль при побудові процесу формування

правової компетентності відводиться формуванню адекватної особистісної та професійної самооцінки шляхом включення у професійну діяльність.

У роботі Р. Ареф’єва [2] модель формування готовності майбутніх педагогів до самопроєктування комунікативної компетентності включає: блок комунікативної самоідентифікації (виявлення та постановку проблем майбутнього педагога як носія комунікативної культури), функціональний блок (містить генеральну мету – формування готовності студентів до самопроєктування комунікативної компетентності – і часткові цілі, які співвідносяться із її структурою), конструктивно-технологічний блок (конструювання змісту і педагогічного інструментарію досягнення поставлених цілей), блок комунікативної практики (самопроєктування комунікативної компетентності в різних ситуаціях педагогічного спілкування), контроль-корекційний блок (контроль викладачами та самоконтроль студентами результатів самопроєктування комунікативної компетентності). Важлива роль у процесі формування готовності до самопроєктування комунікативної компетентності відводиться виявленню і подоланню комунікативних бар’єрів.

У роботі В. Смірнова [7] представлено модель формування правової компетентності фахівців. Модель включає: мету (формування правової компетентності спеціалістів), основні завдання (забезпечення взаємодії кафедр, професорсько-викладацького складу, спрямованого на інтегрування професійної підготовки фахівця в рамках правового поля; мотивування на оволодіння професійною підготовкою відповідно до норм права; реалізація програми поетапного формування правової компетентності майбутнього фахівця; підвищення правової підготовки професорсько-викладацького складу, необхідне для реалізації завдань навчання на основі вимог права); компоненти (процесуально-методологічний; професійно-правовий (змістовний); професійно-практичний; організаційно-технологічний; технологічний; результативно-критеріальний).

У роботі В. Маноляка [4] представлено особистісно зорієнтовану модель розвитку правової компетентності студентів туристичного ВНЗ. Представлена в роботі модель включає мету правової підготовки студентів; тематичні галузі формування правових компетенцій; види правової діяльності; критерії оцінки сформованості правової компетентності студентів; організаційні умови її ефективного формування.

А. Молчановою [5] розроблено модель формування правової компетентності соціальних

**МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ
У ВИЩИХ АГРАРНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ**

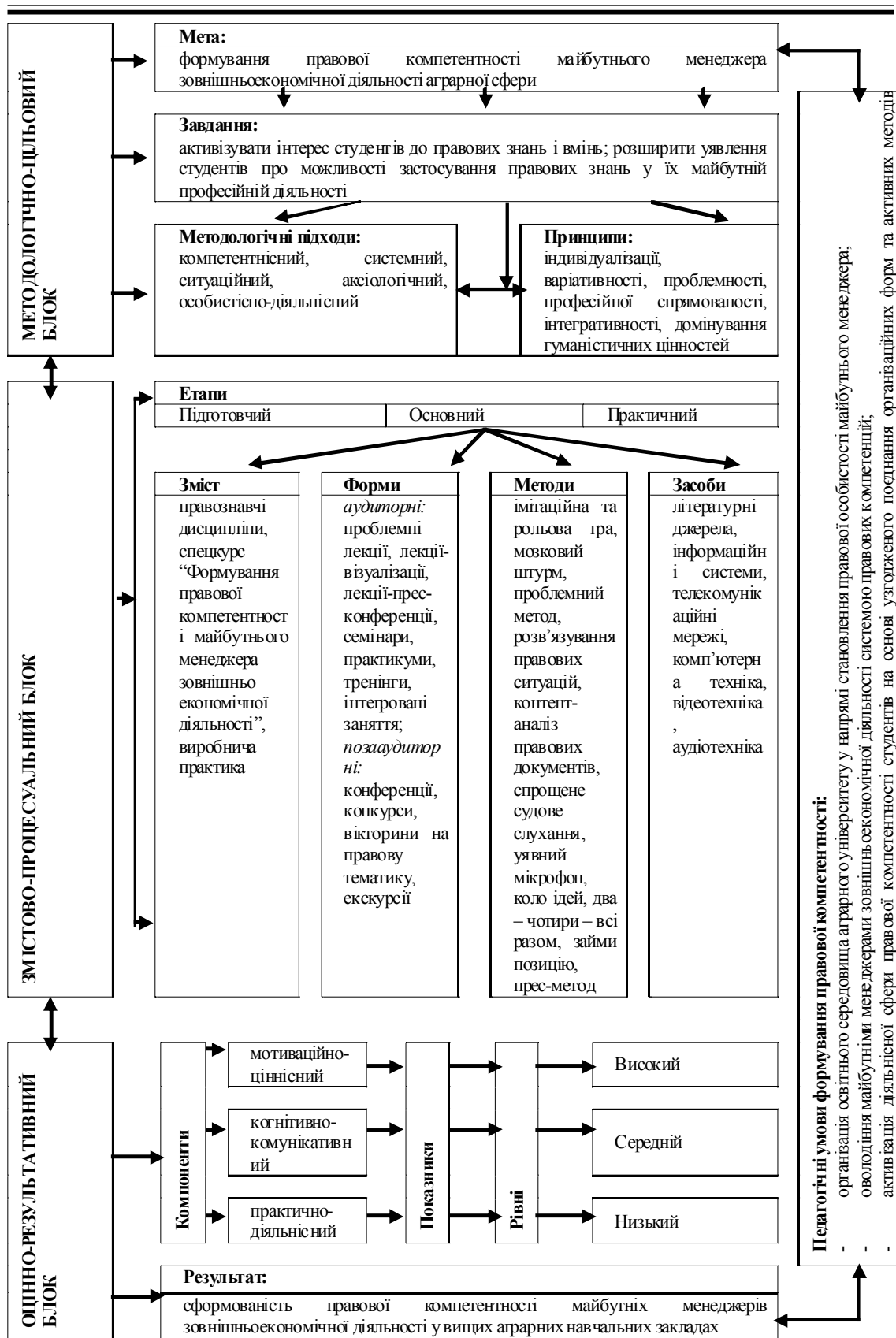

Рис. 1. Модель формування правової компетентності майбутнього менеджера і у вищих аграрних навчальних закладах

МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ У ВИЩИХ АГРАРНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

педагогів, яка включає такі взаємопов'язані модулі: функціонально-цільовий (пріоритетні орієнтири, мета і завдання правової підготовки майбутніх соціальних педагогів); процесуально-методологічний (специфіка практичної реалізації методологічних підходів і принципів правової підготовки соціальних педагогів); професійно-правовий (професійний практикоорієнтований зміст навчальних дисциплін і дисциплін спеціалізації; елективних курсів, факультативів; діяльності в період практики); організаційно-практичний (практико-орієнтовані, професійно-освітні технології; забезпечення взаємозв'язку аудиторної і позааудиторної навчально-практичної діяльності студентів: проектні, позиційні; інтерактивні методи організації аудиторної і позааудиторної, практичної роботи студентів та ін.); критеріально-оцінний (оцінка результативності формування правової компетентності соціальних педагогів).

Мета дослідження. На основі теоретичного аналізу досліджуваної проблеми та освітньої практики обґрунтувати й експериментально перевірити педагогічні умови формування правової компетентності майбутніх менеджерів у вищих аграрних навчальних закладах.

Виклад основного матеріалу. Виходячи з вищезазначеного, запропонована нами модель визначає структуру правової компетентності і функціональні зв'язки елементів цієї структури, вона є основою підготовки сучасного фахівця, розвитку його правової компетентності і складається з таких компонентів: методологічно-цільового, змістово-процесуального, оцінно-результативного, оскільки:

- спрямованість на розвиток забезпечує студентів способами пізнавальної діяльності, формує потребу в постійному самовдосконаленні, що дуже важливо для подальшої професійної освіти;

- організація колективно-індивідуальної діяльності сприяє розвитку колективістських якостей, створює умови для адекватної самооцінки, правової самосвідомості, формує відповідальне ставлення до дотримання правових норм;

- діяльнісна основа організації навчання формує розуміння значущості активної позиції студента в діяльності, необхідності точно підібраних засобів для організації певних дій.

Визначальним елементом **методологічно-цільового блоку** моделі формування правової компетентності майбутнього менеджера аграрної сфери є мета, яка полягає в тому, щоб ввести студентів у складні правові суспільні відносини, за допомогою права вирішити ряд нагальних

проблем, основною з яких є формування громадянина правової держави. Схематично модель формування правової компетентності майбутнього менеджера у вищих аграрних навчальних закладах подано на рис. 1.

Метою педагогічної діяльності аграрного ВНЗ С. Амеліна визначає формування професійної готовності студентів, у тому числі і майбутніх агрономів, їхнє професійне становлення та формування у них професійної компетентності [1].

С. Штангей відзначає, що сучасний етап соціально-економічного розвитку держави об'єктивно вимагає від випускників аграрних ВНЗ відповідної фахової культури, нешаблонного ставлення до майбутньої діяльності, високої професійної компетентності. У зв'язку з цим вища аграрна освіта має орієнтуватися на нагальні та перспективні соціальні потреби і стратегічні орієнтири аграрного сектору економіки, своєчасно урахувувати основні закономірності розвитку народного господарства, сприяти формуванню і професійному становленню особистості фахівця-аграрника [8].

Підтвердженням цього є призначення фахівця, яке полягає у тому, що випускник повинен бути готовий до професійної діяльності з використанням правових норм, а також до професійної діяльності на підприємствах (організаціях) різних організаційно-правових форм власності.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, важливою характеристикою майбутнього менеджера аграрної сфери є правова компетентність, що дозволяє випускнику юридично обґрунтовано ухвалювати різні рішення в процесі професійної діяльності, що дасть змогу формувати правову компетентність у студентів в аграрному ВНЗ, навички саморегуляції його діяльності як фахівця, максимально розвинути установки, які створюють домінуючу правову спрямованість особистості, надають юридично обґрунтований сенс всій його професійній діяльності.

1. Амеліна С.М. Компетентнісний підхід до професійної підготовки майбутніх інженерів / С.М. Амеліна // Педагогічний альманах [зб. наук. пр. Херсонської академії неперервної освіти]. – 2010. – Вип. 5. – С. 78 – 83.

2. Арефьев Р.А. Формирование готовности к самопроектированию коммуникативной компетентности у студентов педагогического вуза: дисс. ... кандидата пед. наук: 13.00.08 / Арефьев Роман Сергеевич. – Сочи, 2004. – 190 с.

3. Новиков А.М. Методология научного исследования: учеб.-метод. пособ. / А.М. Новиков, Д.А. Новиков. – М.: Либроком, 2010. – 280 с.

МОНІТОРИНГ САМОПОЧУТТЯ СТУДЕНТІВ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ РОЛІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В АДАПТАЦІЇ ДО УЧБОВОГО ПРОЦЕСУ

4. Маноляк В.А. Формирование профессионально-правовой компетентности студентов туристского вуза: автореф. дисс. на соискание науч. степени канд. пед. наук: спец. 13.00.08 "Теория и методика профессионального образования" / В.А. Маноляк. – М., 2007. – 28 с.

5. Молчанова А.В. Формирование профессионально-правовой компетентности социального педагога в вузе: автореф. дисс. на соискание науч. степени канд. пед. наук: спец. 13.00.08 "Теория и методика профессионального образования" / А.В. Молчанова. – М., 2008. – 25 с.

6. Полякова М.Е. Формирование правовой компетентности студентов технического вуза:

автореф. дисс. на соискание науч. степени канд. пед. наук: спец. 13.00.08 "Теория и методика профессионального образования" / М.Е. Полякова. – М., 2007. – 20 с.

7. Смирнов В.А. Формирование профессионально-правовой компетентности специалистов противопожарной службы МЧС России в вузе: автореф. дисс. на соискание науч. степени канд. пед. наук: спец. 13.00.08 "Теория и методика профессионального образования" / В.А. Смирнов. – Иваново, 2007. – 23 с.

8. Штангей С.В. Професійна підготовка майбутніх агрономів на засадах компетентнісного підходу: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти" / С.В. Штангей. – К., 2012. – 20 с.

Стаття надійшла до редакції 31.01.2017

УДК 378.613.796(7)

Оксана Баштовенко, кандидат біологічних наук,
доцент кафедри соціальної роботи, соціальної педагогіки та фізичної культури
Ізмаїльського державного гуманітарного університету

МОНІТОРИНГ САМОПОЧУТТЯ СТУДЕНТІВ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ РОЛІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В АДАПТАЦІЇ ДО УЧБОВОГО ПРОЦЕСУ

Дослідження присвячене моніторингу здоров'я студентів. Гіссенський соматичний опитувач визначив вплив фізичної культури на процеси адаптації до учбового процесу. Виявлена залежність показників самопочуття від кількості фізичних навантажень студентів університету.

Ключові слова: здоров'я, адаптація, фізичне навантаження, моніторинг, Гіссенський соматичний опитувач.
Табл. 1. Рис. 1. Літ. 11.

Оксана Баштовенко, кандидат биологических наук,
доцент кафедры социальной работы, социальной педагогики и физической культуры
Измайловского государственного гуманитарного университета

МОНІТОРИНГ САМОЧУСТВИЯ СТУДЕНТОВ ДЛЯ ОПРЕДЕЛЕНИЯ РОЛИ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ В АДАПТАЦИИ К УЧЕБНОМУ ПРОЦЕССУ

Исследование посвящено мониторингу здоровья студентов. Гиссенский соматический опросник определил влияние физической культуры на процессы адаптации к учебному процессу. Выведена зависимость показателей самочувствия от количества физических нагрузок студентов университета.

Ключевые слова: здоровье, адаптация, физическая нагрузка, мониторинг, Гиссенский соматический опросник.

Oksana Bashtovenko, Ph.D. (Biology), Associate Professor of the
Social Work, Social Pedagogy and Physical Culture Department Izmayil State Humanitarian University

MONITORING OF THE FEELING OF STUDENTS WITH THE AIM OF DETERMINATION OF THE ROLE OF PHYSICAL CULTURE IN THE ADAPTATION TO THE EDUCATIONAL PROCESS

The article deals with the monitoring of health of students. The Giessen somatic questionnaire defined the influence of the physical culture on the processes of adaptation to the educational process. The dependence of indexes of feeling on the amount of physical activities of students of university is educed.

Keywords: health, an adaptation, the physical activity, a monitoring, the Giessen somatic questionnaire.

Постановка проблеми. Безперечно, що зміцнення і збереження здоров'я – найважливіше завдання державної політики в області оновлення освіти. Її рішення має бути спрямоване на збереження здоров'я нації

– найважливішою визначальною розвиненої держави. Сучасна ситуація складається так, що навчання і здоров'я зайняли по відношенню один до одного протилежні позиції. Уряд заклопотаний вирішенням ряду соціальних проблем: виплатою